

Обґрунтування

про схвалення проєкту рішення НКРЕКП, що має ознаки регуляторного акта, – постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку»

Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними визначаються нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження Закону, зокрема правилами ринку.

Частиною першою статті 1 Закону, визначено, що ринок електричної енергії це система відносин, що виникають між учасниками ринку під час здійснення купівлі-продажу електричної енергії та/або допоміжних послуг, передачі та розподілу, постачання електричної енергії споживачам.

Згідно з частиною другою статті 2 Закону правила ринку, кодекс системи передачі та кодекс комерційного обліку розробляє і адмініструє оператор системи передачі та затверджує Регулятор.

У свою чергу, НЕК «УКРЕНЕРГО» листом від 16.07.2026 № 01/44363 надано пропозиції щодо внесення змін до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307 (далі – Правила ринку), у частині вдосконалення механізмів ціноутворення на балансуєчому ринку.

Відповідно до Правил ринку, обсяги балансуєчої енергії, спричинені виконанням диспетчерських команд учасникам ринку на зменшення/збільшення відпуску або відбору електричної енергії враховуються при визначенні стану системи для відповідної години (дефіцит, профіцит, збалансована система), від якого залежить ціноутворення на балансуєчому ринку, а саме ціна активованої балансуєчої електричної енергії та ціна небалансу електричної енергії.

Водночас, НЕК «УКРЕНЕРГО» як адміністратором Правил ринку розроблено відповідний проєкт змін та запропоновано визначати для відповідної години дві маржинальні ціни балансуєчої електричної енергії, як на завантаження, так і на розвантаження, а також застосовувати їх для розрахунку вартості нарахування або списання коштів за активовану балансуєчу електричну енергію на завантаження або розвантаження одиниці надання послуг з балансування. Крім того, виключити вплив «стану системи» на ціноутворення на балансуєчому ринку, та визначати ціни небалансу виключно на основі маржинальних цін на балансуєчу електричну енергію, що сформувалися внаслідок активацій заявок ППБ протягом відповідного розрахункового періоду.

Крім цього, НЕК «УКРЕНЕРГО» листом від 07.07.2026 № 01/42158 надано пропозиції щодо внесення змін до Правил ринку в частині порядку зміни обсягу відпуску/відбору одиниці надання послуг з балансування ППБ за командою диспетчера, при відсутності заявки ППБ щодо відповідної одиниці надання послуг з балансування на балансуєчу електричну енергію, щодо якої ППБ має зобов'язання подавати пропозиції (заявки) на балансуєчу електричну енергію, на заміну нереалізованому в системі управління ринку механізму автоматичного створення заявок ППБ.

UB
НКРЕКП
№1564-22.1.2/26 від 28.07.2026
КЕП: Колесніков О. В. 28.07.2026 15:49
3FAA9288358EC003040000001D273200FFBEE200
Сертифікат дійсний з 07.04.2025 до 05.04.2027 10:21

Разом з цим, підпунктом 57 розділу I Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації норм європейського права з інтеграції енергетичних ринків, підвищення безпеки постачання та конкурентоспроможності у сфері енергетики» від 07.04.2026 № 4834-IX (далі – Закон № 4834) передбачено виключення частини третьої статті 67 Закону, яка передбачає наявність у Регулятора права встановлювати граничну нижню межу обов’язкової купівлі електричної енергії на ринку «на добу наперед». При цьому, абзацом третім пункту 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 4834 передбачено, що підпункт 57 розділу I Закону № 4834 вводиться в дію з дати початку функціонування єдиного сполучення ринків «на добу наперед». З огляду на викладене, для забезпечення функціонування єдиного сполучення ринків «на добу наперед» є необхідність розглянути питання щодо виключення граничної нижньої межі обов’язкової купівлі електричної енергії на ринку «на добу наперед» для виробників електричної енергії, встановленої пунктом 10.9 розділу X Правил ринку.

За результатами опрацювання наданих НЕК «УКРЕНЕРГО» пропозицій та положень Закону № 4834, Департаментом енергоринку розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», яким передбачається вдосконалення механізмів ціноутворення на балансуєчому ринку, наслідків надання диспетчерських команд щодо зміни обсягу відпуску/відбору одиницями надання послуг з балансування, щодо яких відсутні пропозиції (заявки) на балансуєчу електричну енергію, та відміни встановленої Правилами ринку граничної нижньої межі обов’язкової купівлі електричної енергії на ринку «на добу наперед» задля подальшого забезпечення функціонування єдиного сполучення ринків «на добу наперед».

Ураховуючи зазначене, Департамент енергоринку пропонує:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта.

2. Оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Правил ринку», що має ознаки регуляторного акта, разом із матеріалами, що обґрунтовують необхідність прийняття такого рішення, та аналізом його впливу на офіційному вебсайті НКРЕКП (<http://nerc.gov.ua>) з метою одержання зауважень і пропозицій.

**Заступник директора департаменту –
начальник управління регулювання
роботи ринку електричної енергії
Департаменту енергоринку**

Олександр КОЛЕСНИКОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до
Правил ринку

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії», «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Правил ринку, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 307, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах
енергетики та комунальних
послуг

№ _____

Зміни до Правил ринку

1. У розділі IV:

1) пункти 4.13.1 та 4.13.2 глави 4.13 замінити новим пунктом 4.13.1 такого змісту:

«4.13.1. У випадку зміни обсягу відпуску/відбору одиниці надання послуг з балансування ППБ за командою диспетчера при відсутності заявки на балансування електричної енергії щодо цієї одиниці надання послуг з балансування, нарахування/списання коштів за активовану балансуєчу електричну енергію одиниці надання послуг з балансування у торговій зоні за розрахунковий період обчислюється за такими цінами:

1) для ППБ, які відповідно до розділу IV цих Правил зобов'язані подавати пропозиції (заявки) на балансуєчу електричну енергію:

для електричної енергії, відпущеної в результаті виконання команди диспетчера на розвантаження — за маржинальною ціною балансуєчу електричної енергії на завантаження в зоні за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{up}$);

для електричної енергії, відпущеної в результаті виконання команди диспетчера на завантаження — за маржинальною ціною балансуєчу електричної енергії на розвантаження в зоні за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{dn}$);

2) для ППБ, які відповідно до розділу IV цих Правил не зобов'язані подавати пропозиції (заявки) на балансуєчу електричну енергію:

для електричної енергії, відпущеної в результаті виконання команди диспетчера на завантаження — за маржинальною ціною балансуєчу електричної енергії на завантаження в зоні за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{up}$);

для електричної енергії, відпущеної в результаті виконання команди диспетчера на розвантаження — за маржинальною ціною балансуєчу електричної енергії на розвантаження в зоні за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{dn}$).».

У зв'язку з цим пункт 4.13.3 вважати пунктом 4.13.2;

2) у пунктах 4.14.4 та 4.14.6 глави 4.14 слова та аббревіатуру «або створених автоматично СУР» виключити;

3) пункти 4 та 5 глави 4.16 виключити;

4) пункт 4.18.8 глави 4.18 викласти в такій редакції:

«4.18.8. У будь-якій ОРЧ, ОСП має право активувати балансуючу електричну енергію як на завантаження, так і на розвантаження з метою врегулювання системних обмежень, у тому числі відповідно до вимог системи до резервів.».

2. У розділі V:

1) у главі 5.13:

пункти 5.13.1 та 5.13.2 викласти в такій редакції:

«5.13.1. Балансуючий ринок генерує основані на ОРЧ диспетчерські команди для одиниць надання послуг з балансування (у МВт) та основані на ОРЧ маржинальні ціни балансуючої енергії (у грн/МВт·год), що використовуються для розрахунків за балансуючу електричну енергію, включаючи активацію балансуючої електричної енергії в реальному часі одиницями надання послуг з балансування відповідно до їх графіків відпуску/відбору.

У кожній ОРЧ маржинальні ціни балансуючої електричної енергії визначаються в кожній зоні для кожної ОРЧ у такий спосіб:

1) маржинальною ціною балансуючої електричної енергії на завантаження в зоні z за ОРЧ rtu ($MP_{z,rtu}^{up}$) є найбільша ціна активованої з ранжиру відповідно до алгоритму балансуального ринку заявки на балансуючу електричну енергію на завантаження протягом цієї ОРЧ. Якщо в зоні системи в ОРЧ відсутні активації заявок на балансуючу електричну енергію на завантаження, або всі активовані заявки на балансуючу електричну енергію на завантаження акцептовані як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, маржинальною ціною балансуючої електричної енергії на завантаження в зоні z за ОРЧ rtu ($MP_{z,rtu}^{up}$) є середнє арифметичне значення останніх маржинальних цін балансуючої електричної енергії на завантаження за аналогічні ОРЧ аналогічного розрахункового періоду, що наявні за попередні тридцять торгових днів;

2) маржинальною ціною балансуючої електричної енергії на розвантаження в зоні z за ОРЧ rtu ($MP_{z,rtu}^{dn}$) є найменша ціна активованої з ранжиру відповідно до алгоритму балансуального ринку заявки на балансуючу електричну енергію на розвантаження протягом цієї ОРЧ. Якщо в зоні системи в ОРЧ відсутні активації заявок на балансуючу електричну енергію на розвантаження, або всі активовані заявки на балансуючу електричну енергію на розвантаження акцептовані як такі, що врегульовують системні обмеження в зоні, маржинальною ціною балансуючої електричної енергії на

розвантаження в зоні z за ОРЧ rtu ($MP_{z,rtu}^{dn}$) є середнє арифметичне значення останніх маржинальних цін балансууючої електричної енергії на розвантаження за аналогічні ОРЧ аналогічного розрахункового періоду, що наявні за попередні тридцять торгових днів.

5.13.2. Активована відповідно до алгоритму балансууючого ринку балансууюча електрична енергія на завантаження ($ABE_{z,rtu}^{up}$) в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год, розраховується за формулою

$$ABE_{z,rtu}^{up} = \sum_{e \in Z} ABE_{e,z,rtu}^{up},$$

де $ABE_{e,z,rtu}^{up}$ – активована відповідно до алгоритму балансууючого ринку балансууюча електрична енергія на завантаження одиниці надання послуг з балансування e в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{e,z,rtu}^{up} = \sum AB_{e,z,rtu}^{up},$$

де $AB_{e,z,rtu}^{up}$ – активовані з ранжиру відповідно до алгоритму балансууючого ринку заявки на балансууючу енергію на завантаження одиниці надання послуг з балансування e в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год.

Активована відповідно до алгоритму балансууючого ринку балансууюча електрична енергія на розвантаження $ABE_{z,rtu}^{dn}$ в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год, розраховується за формулою

$$ABE_{z,rtu}^{dn} = \sum_{e \in Z} ABE_{e,z,rtu}^{dn},$$

де $ABE_{e,z,rtu}^{dn}$ – активована відповідно до алгоритму балансууючого ринку балансууюча електрична енергія на розвантаження одиниці надання послуг з балансування e в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год, що розраховується за формулою

$$ABE_{e,z,rtu}^{dn} = \sum AB_{e,z,rtu}^{dn},$$

де $AB_{e,z,rtu}^{dn}$ – активовані з ранжиру відповідно до алгоритму балансууючого ринку заявки на балансууючу енергію на розвантаження одиниці надання послуг з балансування e в зоні z за ОРЧ rtu , МВт·год.»;

пункти 5.13.3 та 5.13.4 виключити;

2) пункт 5.14.5 глави 5.14 викласти в такій редакції:

«5.14.5. Величина нарахування/списання коштів за активовану балансууючу електричну енергію ($CINSTQ_{e,z,t}$) одиниці надання послуг з балансування e у торговій зоні z за розрахунковий період t обчислюється за формулою

$$CINSTQ_{e,z,t} = \begin{cases} MSP_{z,t}^{up} \cdot INSTQ_{e,z,t}, & \text{якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} > 0 \\ -MSP_{z,t}^{dn} \cdot INSTQ_{e,z,t}, & \text{якщо } INST_{e,z,t} - FPQ_{e,z,t} < 0 \end{cases},$$

де

$MSP_{z,t}^{up}$ – маржинальна ціна балансууючої електричної енергії на завантаження в зоні z за розрахунковий період t , грн/МВт·год, яка визначається як середньозважена ціна за розрахунковий період у кожній торговій зоні,

отримана з маржинальних цін балансуючої електричної енергії на завантаження за кожну ОРЧ та активованих обсягів балансуючої електричної енергії на завантаження за кожну ОРЧ, та розраховується за формулою

$$MSP_{z,t}^{up} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} ((\sum_{e \in z} ABE_{e,z,rtu}^{up}) \cdot MP_{z,rtu}^{up})}{\sum_{rtu \in t} \sum_{e \in z} ABE_{e,z,rtu}^{up}} \right|.$$

Якщо обсяг активованої відповідно до алгоритму балансуючого ринку балансуючої електричної енергії на завантаження ($\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{up}$) протягом розрахункового періоду дорівнює нулю, то маржинальна ціна балансуючої електричної енергії на завантаження за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{up}$) дорівнює максимальному значенню з маржинальних цін балансуючої електричної енергії на завантаження ($MP_{z,rtu}^{up}$) усіх ОРЧ цього розрахункового періоду;

$MSP_{z,t}^{dn}$ – маржинальна ціна балансуючої електричної енергії на розвантаження в зоні z за розрахунковий період t , грн/МВт·год, яка визначається як середньозважена ціна за розрахунковий період у кожній торговій зоні, отримана з маржинальних цін балансуючої електричної енергії на розвантаження за кожну ОРЧ та активованих обсягів балансуючої електричної енергії на розвантаження за кожну ОРЧ, та розраховується за формулою

$$MSP_{z,t}^{dn} = \left| \frac{\sum_{rtu \in t} ((\sum_{e \in z} ABE_{e,z,rtu}^{dn}) \cdot MP_{z,rtu}^{dn})}{\sum_{rtu \in t} \sum_{e \in z} ABE_{e,z,rtu}^{dn}} \right|.$$

Якщо обсяг активованої відповідно до алгоритму балансуючого ринку балансуючої електричної енергії на розвантаження ($\sum_{rtu \in t} ABE_{z,rtu}^{dn}$) протягом розрахункового періоду дорівнює нулю, то маржинальна ціна балансуючої електричної енергії на розвантаження за розрахунковий період ($MSP_{z,t}^{dn}$) дорівнює мінімальному значенню з маржинальних цін балансуючої електричної енергії на розвантаження ($MP_{z,rtu}^{dn}$) усіх ОРЧ цього розрахункового періоду.»;

3) пункт 5.16.2 глави 5.16 викласти в такій редакції:

«5.16.2. Ціни небалансу електричної енергії у торговій зоні z за розрахунковий період t визначаються у такий спосіб:

1) ціна позитивного небалансу ($IMSP_{z,t}^{+}$) дорівнює маржинальній ціні балансуючої енергії на розвантаження ($MSP_{z,t}^{dn}$) за цей розрахунковий період;

2) ціна негативного небалансу ($IMSP_{z,t}^{-}$) дорівнює маржинальній ціні балансуючої енергії на завантаження ($MSP_{z,t}^{up}$) за цей розрахунковий період.»;

4) пункт 5.17.2 глави 5.17 викласти в такій редакції:

«5.17.2. Списання/нарахування за небаланс для СББ b в торговій зоні z за розрахунковий період t визначається за формулою

$$CIEQ_{e,z,t} = \begin{cases} IEQ_{b,z,t} \cdot (IMSP_{z,t}^+) \cdot (1 - K^{im}), & \text{якщо } IEQ_{b,z,t} > 0 \\ IEQ_{b,z,t} \cdot (IMSP_{z,t}^-) \cdot (1 + K^{im}), & \text{якщо } IEQ_{b,z,t} < 0, \\ 0, & \text{якщо } IEQ_{b,z,t} = 0 \end{cases}$$

де $K^{im} = 0,05$ - коефіцієнт ціни небалансу.

Позитивне значення $CIEQ_{e,z,t}$ означає нарахування для СВБ (або списання для АР), тоді як негативне значення означає списання СВБ (або нарахування для АР).».

3. У пункті 10.9 розділу Х:

1) абзаци перший та другий виключити.

У зв'язку з цим абзаци третій та четвертий вважати відповідно абзацами першим та другим;

2) абзац другий виключити.
